

Строки досудового розслідування: зловживання з боку слідчого та дії сторони захисту

Валерій Кірчев - адвокат EQUITY

EQUITY
attorneys at law

СТ. 219

ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГИ ЩОДО ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

- ▶ обчислюється з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня звернення до суду з обвинувальним актом
- ▶ клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру
- ▶ клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності або до дня ухвалення рішення про закриття кримінального провадження

**СТРОКИ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ, В ЯКОМУ
ЖОДНІЙ ОСОБІ
НЕ БУЛО ПОВІДОМЛЕНО ПРО ПІДОЗРУ**

абз. 2 ч. 1 ст. 219 КПК України-

строк досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР до дня повідомлення особі про підозру становить:

6

місяців – у кримінальному провадженні щодо кримінального проступку

12

місяців – у кримінальному провадженні щодо злочину невеликої або середньої тяжкості

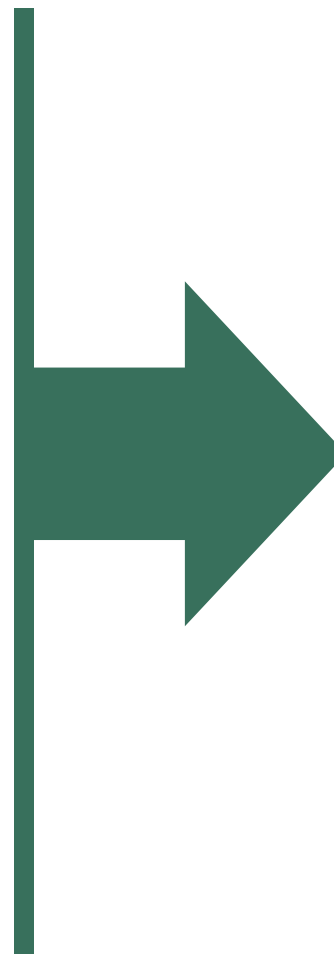
18

місяців – у кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Прокурор **ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ** закрити провадження у разі, коли строк досудового розслідування закінчився, але жодній особі не було повідомлено про підозру.

Незалежно від кваліфікації злочину (кримінального правопорушення) та наслідків.*

**абзац другий п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України*

Строк досудового розслідування може неодноразово продовжувати слідчий суддя за клопотанням прокурора або слідчого, при цьому за відсутності повідомлення про підозру – **ФАКТИЧНО БЕЗКІНЕЧНО**

ПРАКТИКА

Ухвалою Вищого антикорупційного суду України № 991/1677/20 від
23.03.2020р.

було задоволено скаргу захисника на бездіяльність детектива, який здійснює досудове розслідування та зобов'язано детектива Національного антикорупційного бюро України розглянути заяву про закриття кримінального провадження від 05.02.2020, подану захисником, в порядку ст.220 КПК України та прийняти процесуальне рішення у відповідності до норм КПК України.

**Неможливо поновити строк
досудового розслідування, який
закінчився!**

Тому будь-які дії органу досудового розслідування, з метою штучно відновити досудове розслідування (повторне внесення, об'єднання чи виділення матеріалів) буде не відповідати вимогам Закону та докази, які будуть отримані під час здійснення такого розслідування, мають визнаватися недопустимими доказами

За відсутності справді незалежного судового нагляду, слідчі можуть здійснювати досудове розслідування у кримінальному провадженні протягом необмеженого часу, що знову призводитиме до порушення розумних строків і права на справедливий суд.

Під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки!

Розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

**СТРОКИ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРОВАДЖЕНЬ, В ЯКИХ
ПОВІДОМЛЕНО ОСОБІ ПРО ПІДОЗРУ**

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ПОВИННО БУТИ ЗАКІНЧЕНО:

протягом **ОДНОГО** місяця
з дня повідомлення особі
про підозру у вчиненні
кримінального проступку

протягом **ДВОХ** місяців з
дня повідомлення особі
про підозру у вчиненні
злочину

**ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ ПРОДОВЖЕННЯ ЗАЗНАЧЕНИХ ЗАГАЛЬНИХ СТРОКІВ,
АЛЕ ПРИ ЦЬОМУ ВСТАНОВЛЕНИЙ **ВИКЛЮЧНИЙ СТРОК**, ЯКИЙ НЕ МОЖЕ
ПЕРЕВИЩУВАТИ:**

2

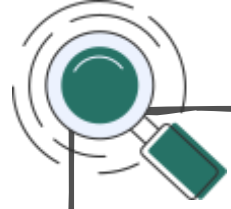
місяця із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;

6

місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину невеликої або середньої тяжкості;

12

місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину

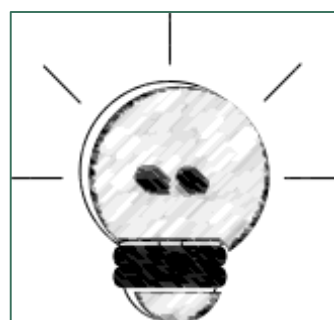

Для збереження строків досудового розслідування та недопущення їх закінчення слідчими або детективами окрім затягування з повідомленням особі про підозру, також застосовується механізм зупинення строків кримінального провадження, який передбачений гл. 23 КПК України, зокрема ст. 280 КПК України.

ст. 280 КПК:

досудове розслідування може бути зупинене після повідомлення особі про підозру у разі, якщо:

- ▶ Оголошено в розшук підозрюваного;
- ▶ Підозрюваний захворів на тяжку хворобу, яка перешкоджає його участі у кримінальному провадженні, за умови підтвердження цього відповідним медичним висновком;
- ▶ Слідчий суддя відмовив у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування;
- ▶ Наявна необхідність виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва.

До зупинення досудового розслідування **слідчий зобов'язаний виконати всі слідчі** (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких необхідне та можливе, а також всі дії **для здійснення розшуку підозрюваного**, якщо зупинити досудове розслідування необхідно у зв'язку з обставинами, передбаченими пунктом 2 частини першої ст. 280.

Wow!

Докази, зібрані органами досудового розслідування
(речові докази отримані під час обшуку, вилучені документи, протоколи допитів тощо)
під час зупинення строку досудового розслідування є НЕДОПУСТИМИМИ, про що обов'язково слід зазначати під час судового розгляду справи.

У разі наявності підстав

(неповноти досудового розслідування, наявності клопотань про проведення певних слідчих дій, безпідставності запиту про міжнародну правову допомогу тощо)

необхідно звертатися до суду з клопотанням про скасування постанови слідчого про зупинення кримінального провадження.

Вчасне звернення та скасування постанови про зупинення кримінального провадження може створити **підстави для закриття** кримінального провадження.

Оскільки **строк з моменту винесення постанови та до скасування** цієї постанови **враховується в загальний строк** досудового розслідування і тому, за умови тривалості розгляду слідчим суддею поставленого питання, цей строк може бути вичерпаний.

В той же час непоодинокими є випадки, коли слідчий після зупинення строку досудового розслідування поновлюється, проводить слідчу дію і зупиняє кримінальне провадження в той же день.

День поновлення і день зупинення
зараховується до строку досудового
розслідування, тому іноді на практиці
зустрічаються випадки неврахування
цієї обставини зі сторони органу
досудового розслідування і можливості
пропущення загального строку
досудового розслідування

У разі наявності обставин щодо відновлення, проведення слідчих дій та подальшого зупинення строків, стороні захисту **слід звертати увагу на це під час розгляду клопотання про скасування постанови слідчого** про зупинення та **вказувати на відповідні зловживання органу досудового розслідування**, адже у відповідності до норм КПК України такі процесуальні дії повинні були бути вчинені до зупинення кримінального провадження.

Процедура продовження строків досудового розслідування

Якщо з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, досудове розслідування (досудове слідство) неможливо закінчити у строк,, він може бути продовжений в межах строків, встановлених пунктами 2 та 3 частини другої статті 219 цього Кодексу:

до **3** місяців –
керівником місцевої прокуратури,
заступником Генерального прокурора;

до **6** місяців –
слідчим суддею за клопотанням слідчого,
погодженим з керівником регіональної
прокуратури або його першим заступником чи
заступником, заступниками Генерального
прокурора;

до **12** місяців –
слідчим суддею, за клопотанням слідчого,
погодженим з Генеральним прокурором чи
його заступниками.

При цьому, строк досудового розслідування злочину може
бути продовжений:

до **3** місяців, якщо його неможливо закінчити внаслідок складності
провадження,

до **6** місяців - внаслідок особливої складності провадження,

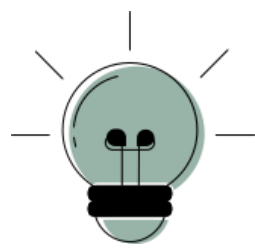
до **12** місяців - внаслідок виняткової складності провадження.

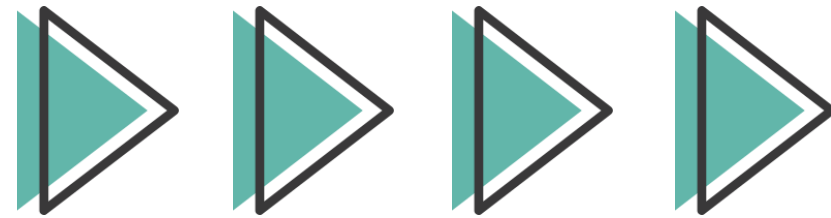
Поняття ступеня складності не розкривається чинним законодавством України, однак все одно повинно бути обґрунтовано у клопотанні про продовження строків досудового розслідування

Трапляються випадки, коли слідчий просить суд продовжити строк досудового розслідування одразу на 12 місяців, оминаючи передбачений законом порядок, та зловживаючи наданими йому правами.

Клопотання про продовження строку досудового розслідування подається не пізніше п'яти днів до спливу строку досудового розслідування, встановленого статтею 219 КПК.

У клопотанні про продовження строку досудового розслідування після повідомлення особі про підозру зазначаються:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові підозрюваного;
- 2) найменування (номер) кримінального провадження;
- 3) суть повідомленої підозри і правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, у вчиненні якого підозрюється особа;
- 4) посилання на докази, якими обґрунтовується підозра;
- 5) процесуальні дії, проведення або завершення яких потребує додаткового часу;
- 6) значення результатів цих процесуальних дій для судового розгляду;
- 7) строк, необхідний для проведення або завершення процесуальних дій;
- 8) обставини, що перешкоджали здійснити ці процесуальні дії раніше.

До клопотання також мають бути додані:

- оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання,
- витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання.

*При цьому слідчий, прокурор зобов'язані
вказати у відповідному клопотанні
найкоротший строк, достатній для потреб
досудового розслідування.*

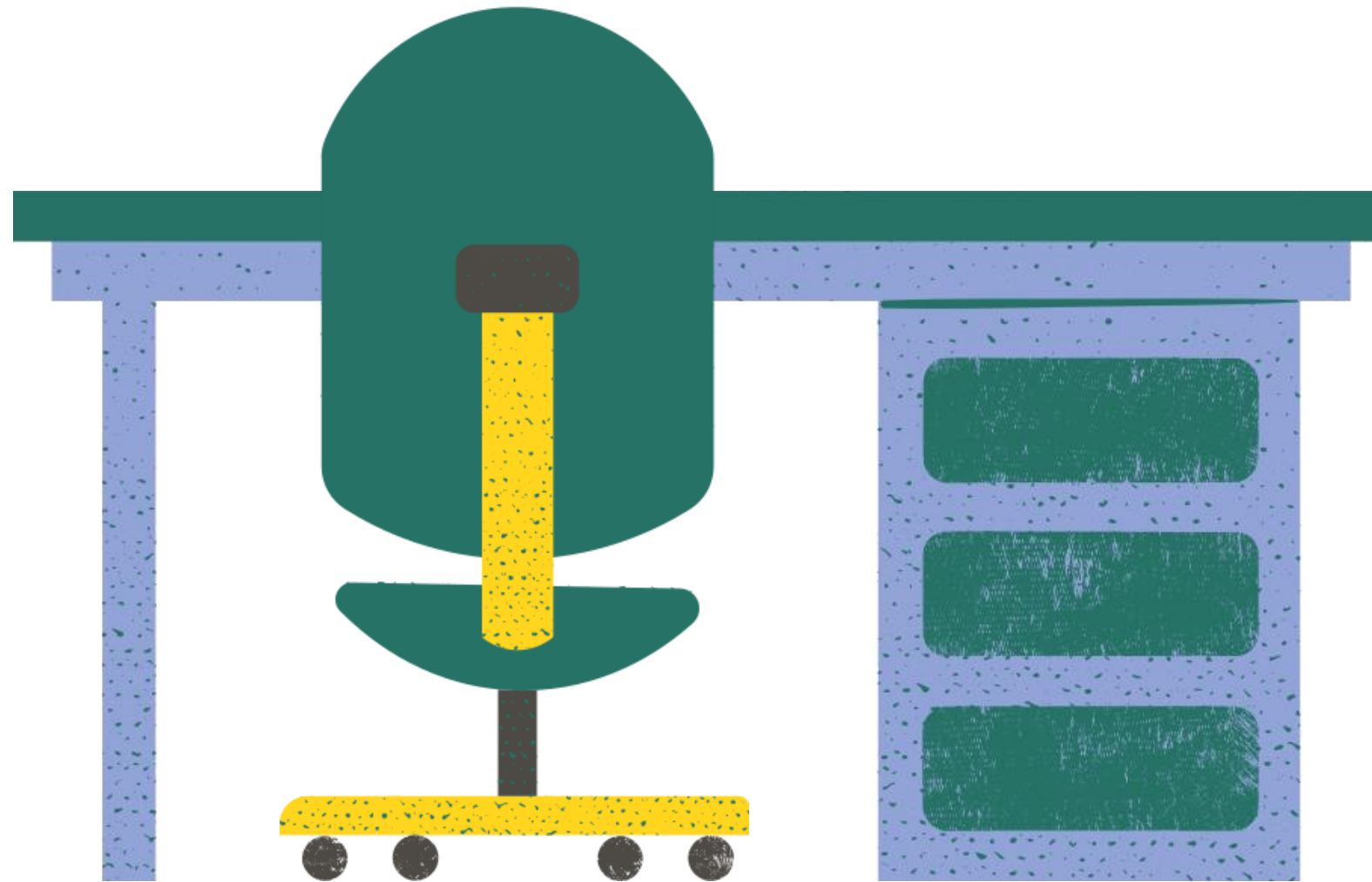
Нерідко, п.4-8 оминаються слідчим,

**ЦЕ Є ПОРУШЕННЯМ І НА ЦЕ СЛІД
ЗВЕРТАТИ УВАГУ ПІД ЧАС
РОЗГЛЯДУ ЗАЗНАЧЕНОГО
КЛОПОТАННЯ.**

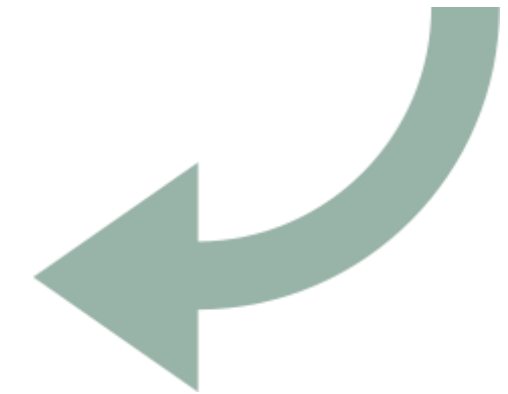
Так, слідчий не завжди вказує які саме процесуальні дії, проведення або завершення яких потребує додаткового часу, яке їх значення, який строк йому необхідний для кожної процесуальної дії, а також обставини, що перешкоджали здійснити ці процесуальні дії раніше.

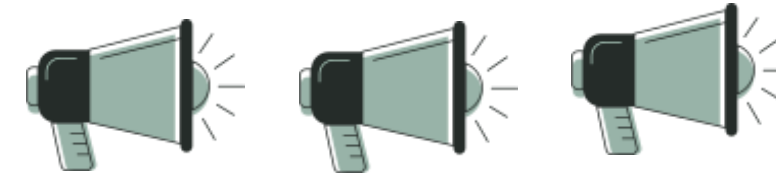
Висновки:

1. Якщо у "фактовій" справі продовження строків досудового розслідування може здійснюватися необмежено, то у провадженнях із підозрюваним ці строки не можуть перевищувати строків, визначених ст. 219 КПК України.

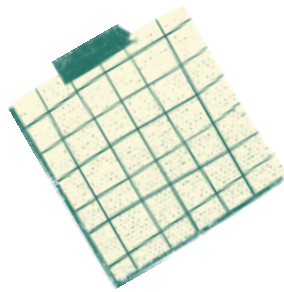

При цьому, при спробі слідчого зловживати строками досудового розслідування, в тому числі необґрунтовано затягувати їх затягувати їх, захист або представник потерпілої сторони має певні важелі впливу та може, за допомогою передбачених законом механізмів, в тому числі за допомогою судового контролю, відстоювати порушені права та законні інтереси клієнтів.

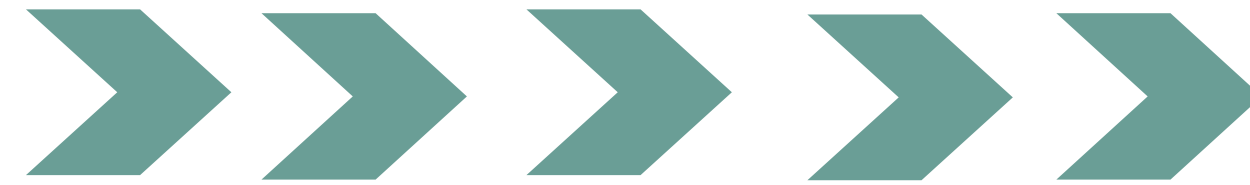

Загалом, зміни до КПК України в частині визначення й продовження строків досудового розслідування є доволі демократичними, такими, що відповідають практики ЄСПЛ!

Однак все ж таки мають і зазначені суттєві недоліки, які викликані слабкістю судового контролю та судової системи загалом.

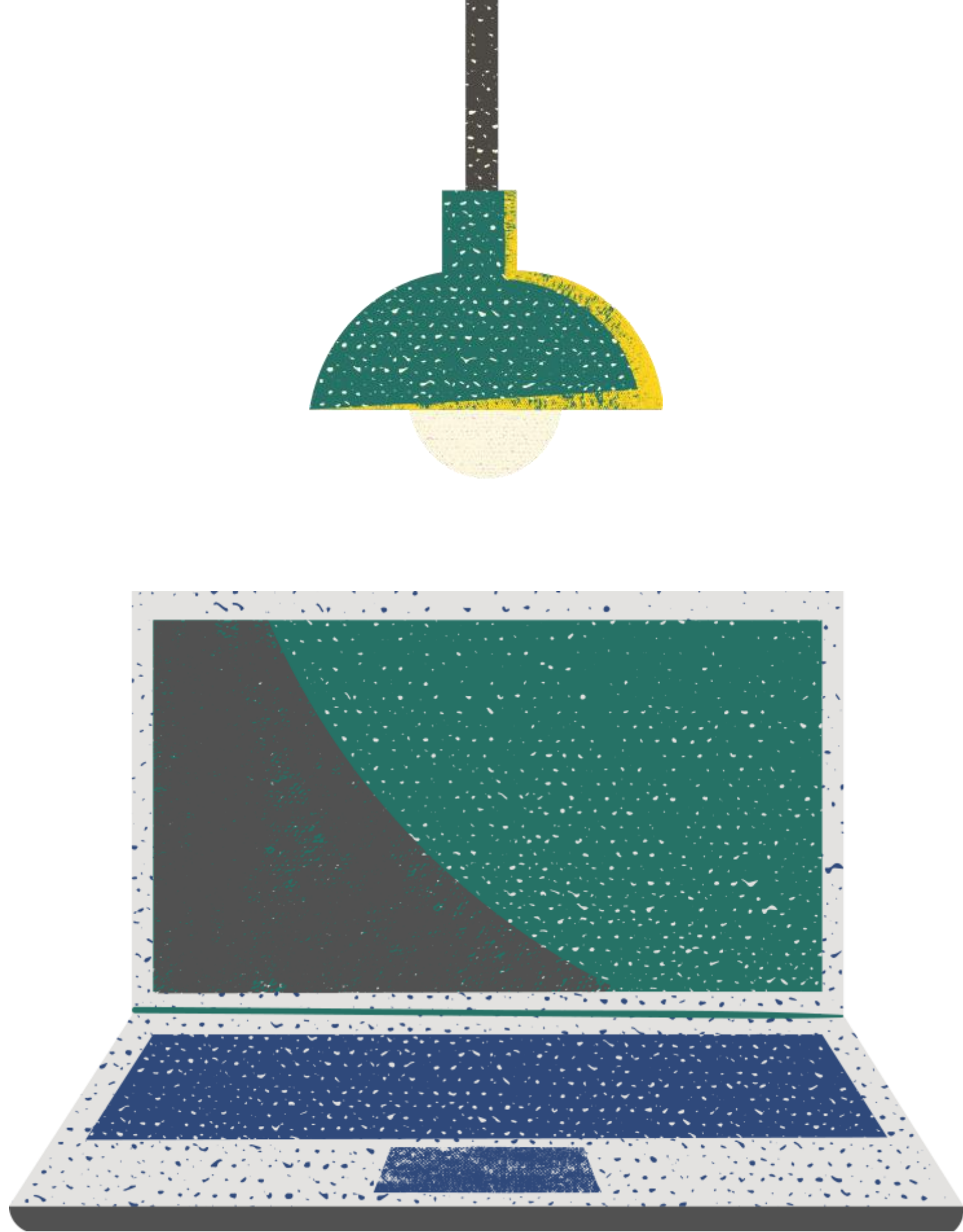

Адвокатам, як захисникам підозрюваних так і представникам потерпілих, слід **виважено оцінювати наявність правових підстав і використовувати помилки органів досудового розслідування на користь клієнта**, створюючи й закріплюючи відповідну судову практику.

І як завжди, будь то строки досудового розслідування чи обрання запобіжного заходу, чи проведення обшуку слід пам'ятати одне з найголовніших правил:

«ПОТРІБНО ЗАЙМАТИ ПОЗИЦІЮ НЕ СТОРОННЬОГО СПОСТЕРІГАЧА, А АКТИВНОГО ЗАХИСНИКА Й УЧАСНИКА УСІХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ, З МЕТОЮ ВІДСТОЮВАННЯ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ВАШОГО КЛІЄНТА»

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**